İhracat yaparken gümrükte hangi belgelere ihtiyacınız olacak?

Temel kural olarak ihracat yapmak için gümrük beyanında bulunmanız, bunun için de bir gümrük beyannamesi veya gümrük beyannamesi kullanılan bir belgeyi ve ihraç ettiğiniz malın faturasını gümrüğe sunmanız yeterlidir. Gümrük beyanı konusunda ayrıntılı bilgi almak için tıklayınız.
Ancak, gümrük beyannamesi ve faturanın yanı sıra, aşağıda belirtilen durumlarda, gümrüğe sunmanız gereken başka belgeler de vardır. Bu belgeler:
Eşyanızın ihracatı için herhangi bir kurumdan izin almanız gerekip gerekmediğine;
İhracatınızın Gümrük Birliği ya da tercihli ticaret anlaşmaları kapsamına girip girmediğine;
İhraç edeceğiniz ürünün gideceği ülkede herhangi bir kısıtlamaya ve belgelendirmeye tabi olup olmadığına;
İhraç edeceğiniz ürünün gümrük idaresinden başka kurumların kontrolüne tabi olup olmadığına;
Göre farklılık gösterir. Bu konularla ilgili ayrıntılı bilgiyi bu bölümün takip eden başlıklarında bulabilirsiniz.

Eşyanızın ihracı için herhangi bir kurumdan izin almanız gerekiyor mu?

Bazı malların ihraç edilebilmesi için belli kurumlardan izin alınması gereklidir. İhraç edeceğiniz eşya bu kapsama giriyorsa ilgili kurumdan izin belgesinin temin edilerek gümrüğe verilmesi gerekir. Bu konuda daha detaylı bilgi edinmek için tıklayınız.
Ayrıca, Ticaret Bakanlığı tarafından kurulan ve Tek Pencere Sistemi adı verilen elektronik sistem sayesinde çoğu kurum tarafından düzenlenen izin belgeleri artık kağıt olarak değil, elektronik olarak gümrük idaresine iletilebilmektedir. Tek Pencere Sistemi hakkında ayrıntılı bilgi almak için tıklayınız .

İhracatınız Gümrük Birliği ya da tercihli ticaret anlaşmaları kapsamına giriyor mu?

Türkiye ile Avrupa Birliği arasında 1996 yılından beri var olan Türkiye – AB Gümrük Birliği kapsamına giren bir malı Avrupa Birliği üyesi ülkelerden birine ihraç ettiğinizde, ithalatçı ülkede hiç gümrük vergisi alınmaması veya vergi indiriminden yararlanılması mümkündür. Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki Gümrük Birliği hakkında daha fazla bilgi almak için tıklayınız.
Uluslararası ticarette iki ülke arasında ticarete konu edilen bir malın hangi ülke menşeli olduğuna göre değişen gümrük kuralları belirleyen tercihli ticaret anlaşmaları ve bu anlaşmalar uyarınca yürütülen tercihli ticaret uygulamaları vardır. Tercihli ticaret anlaşmaları kapsamındaki ihracatlarınızda, ithalatçı ülkedeki alıcının tercihli ticaret anlaşması ile sağlanan vergi muafiyeti ve indirimlerinden yararlanması mümkündür. Türkiye'nin tercihli ticaret anlaşmaları hakkında daha fazla bilgi almak için tıklayınız.
Tercihli ticaret anlaşmalarının temel ilkeleri, eşyanın menşeine dayanmaktadır. Eşyanın menşei ve menşe kuralları hakkında daha fazla bilgi almak için tıklayınız.
İhracatınızın Gümrük Birliği veya tercihli ticaret anlaşmaları kapsamına girip girmediği konusunda Ticaret Bakanlığı'ndan, ihracatçı birliklerinden ve gümrük müşavirlerinden detaylı bilgi almanız mümkündür. İhracatınızın Gümrük Birliği veya tercihli ticaret anlaşmaları kapsamına girdiği hallerde, bu ticari işbirliğinin sağladığı imkanlardan faydalanması için belirli koşulların yerine getirilmesi gerekir. Bu koşulların sağlanması halinde ithalatçı ülkenin gümrük idaresine sunulmak üzere ihracatçı ülkede düzenlenen belgeleri "menşe ve dolaşım belgeleri" olarak ifade etmek mümkündür. Bu belgeler hakkında bilgi vermeden önce, önemli bir noktaya dikkatinizi çekmek istiyoruz:
Menşe ve dolaşım belgeleri, malın Türkiye'den ihracatı sırasında size bir avantaj sağlamazlar. Bu belgeler, esas olarak, malın gönderildiği ülkeye ithalatı sırasında müşterinize bir vergi muafiyeti veya vergi indirimi yapılmasını sağlarlar. Müşteriniz, yapacağı ithalat sırasında ülkesinin Türkiye ile imzaladığı anlaşma nedeniyle kendisine sağlanan vergi muafiyeti veya indiriminden yararlanmayı tercih ederse, mala ait menşe veya dolaşım belgesinin düzenlenip kendisine iletilmesini sizden talep edecektir.
Müşteriniz sizinle anlaşma yaparken menşe veya dolaşım belgesini ihraç ettiğiniz ürün ile birlikte göndermenizi isteyebilir. Malınızın Türkiye'den çıkışı sırasında yapılan gümrük işlemlerinde menşe veya dolaşım belgesini gümrüğe vermeniz zorunlu değildir. Ancak, malın gönderildiği ülkeye ithalatı sırasında yapılan gümrük işlemlerinde, menşe veya dolaşım belgesi verilemediği zaman, ithalatçı firma daha yüksek oranda ithalat vergisi ödemek zorunda kalacaktır. Bu durum nedeniyle müşterinizle aranızdaki ticari ilişkinin zarar görmemesi ve iki ülke arasındaki ticarette geçerli olan vergi avantajlarından azami ölçüde yararlanılması için, bağlı olduğunuz Ticaret Odası tarafından usulüne uygun olarak düzenlenmiş, ıslak imzalı ve mühürlü menşe veya dolaşım belgesini temin etmeniz ve gerektiği hallerde, bu belgeyi ihracat sırasında gümrük idaresine vermeniz ve vize ettirmeniz sizin için faydalı olacaktır.
İhracatçılarımız için önem arz eden menşe ve dolaşım belgelerini iki grupta toplamak mümkündür:
1. Gümrük Birliği kapsamında AB üyesi bir ülkeye ihracat yapmak istediğinizde eşyanız için düzenlemeniz ve gümrüğe vermeniz gereken belge "A.TR Dolaşım Belgesi" olarak adlandırılır. A.TR Dolaşım Belgesi ile ilgili ayrıntılı bilgi için tıklayınız.
2. Ülkemiz ile bir tercihli ticaret anlaşması imzalamış olan bir ülkeye, malın menşeine bakılarak belirlenen tercihli ticaret uygulamaları kapsamında bir ihracat yapmak istediğinizde aşağıda belirtilen belgeden birisi düzenlenir:
• EUR.1 / EUR.MED Dolaşım Belgesi
• Fatura Beyanı / EUR.MED Fatura Beyanı
• Form A Menşe Belgesi
• D-8 Menşe İspat Belgesi
• Menşe İspat Belgesi (İran)
• Menşe Belgesi (Malezya)

• Menşe Beyanı
Menşe belgeleri ile ilgili ayrıntılı bilgi almak için tıklayınız.
İhracatçılarımızın bu belgeleri bağlı oldukları Ticaret ve/veya Sanayi Odalarından, TESK'e ve TİM'e bağlı birliklerden boş olarak temin etmeleri, doldurmaları ve aldıkları kuruluşlara usulüne uygun şekilde vize ettirmeleri gereklidir.

İhraç edeceğiniz ürün gideceği ülkede herhangi bir kısıtlamaya ve belgelendirmeye tabi olacak mı?

Malınızı ihraç etmeden önce, ihracat yapacağınız ülkenin malınızın ithalatı sırasında uygulayacağı herhangi bir kısıtlaması olup olmadığını ve sizin tarafınızdan düzenlenecek bir belgenin gerekli olup olmayacağını mutlaka araştırmanızı tavsiye ediyoruz.
Alıcı ülke tarafından talep edilen bir belgeyi düzenlemezseniz ya da o ülkede yasaklamaya veya kısıtlamaya tabi olan bir eşyayı gönderirseniz, eşyanız o ülkenin resmi makamları tarafından kabul edilmeyerek iade edilebilir. Bu konuda, ülkemizin o ülkedeki dış temsilciliklerinden (Ticaret Bakanlığı'nın Yurt Dışı Teşkilatı) ya da Ticaret Bakanlığı bünyesinde bulunan ülke masalarından bilgi alabilirsiniz. İhracat yapacağınız ülkeler ve ihraç edeceğiniz ürünlerle ilgili bilgi almak için Türkiye İhracatçılar Meclisi tarafından hazırlanan İhracat Pusulası'nı inceleyebilirsiniz.
İhraç ettiğiniz ürünün, gittiği ülkede tabi olduğu kontroller ve kısıtlamalar nedeniyle o ülkenin resmi makamları tarafından istendiği için bazı belgelerin düzenlenmesi gerekir. Bu konuda en sık rastlanılan belgeler şunlardır:
1 . **Menşe Şahadetnamesi:** İhracat yapacağınız ülkede, dampinge karşı vergi gibi, eşyanın hangi ülke menşeli olduğuna dayanan bir önlem uygulanıyorsa eşyanızın menşe ülkesini göstermek için "Menşe Şahadetnamesi" düzenleyerek göndermeniz gerekebilir. Menşe şahadetnamesi konusunda ayrıntılı bilgi almak için tıklayınız.
2. **Bitki Sağlık Sertifikası / Veteriner Sağlık Sertifikası:** Bazı ülkeler belirli tarımsal ve hayvansal ürünlerin ithalatında Bitki Sağlık Sertifikası veya Veteriner Sağlık Sertifikası talep ederler. İhraç edeceğiniz ürün bu kapsamda ise, sağlık sertifikası olmadan ihracat yaptığınız takdirde, ürününüz alıcı ülkenin resmi makamları tarafından kabul edilmez ve geri gönderilir. Bu belgelerin düzenlenmesi konusundaki ayrıntılı bilgiyi belgeleri düzenleyen Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan alabilirsiniz. İhraç ettiğiniz mallar alıcı ülkenin resmi makamları tarafından kabul edilmez ve geri gönderilirse ülkemizde yapılacak işlemler ile ilgili ayrıntılı bilgi almak için tıklayınız.

İhraç edeceğiniz ürün gümrük idaresinden başka kurumların kontrolüne tabi midir?

İhraç edilen belirli tarım ürünleri, Ticaret Bakanlığı bünyesindeki Ürün Denetmenleri tarafından kontrol edilir. Bu kontroller, ürünlerin belirli teknik standartlara uygun olup olmadıklarının belirlenmesi amacıyla yapılmaktadır. İhraç edeceğiniz ürün bu kapsama giriyorsa, söz konusu kontrolün gerçekleştirilmesi için gümrük işlemlerinden önce Ticaret Bakanlığına (mülga Ekonomi Bakanlığı) başvurmalısınız. İşlemlerinizi elektronik ortamda daha hızlı bir şekilde yapmak isterseniz Ticaret Bakanlığının bu kapsamdaki firma veri tabanına kayıt yaptırmanız gerekir. Ürün Denetmenleri tarafından yapılan kontrol sonucunda "TAREKS Referans Numarası" olarak adlandırılan 15 haneli bir kod numarası oluşturularak size verilecektir. Ürünün ihracatı sırasında düzenleyeceğiniz gümrük beyannamesinin 44 numaralı alanına bu kodu kaydetmeniz gereklidir. İhraç edeceğiniz ürünün bu kapsamda kontrole tabi olup olmadığını öğrenmek ve işlemlerinizi elektronik ortamda yapmak için firma veri tabanına kayıt ve kontrol başvurusu yapma konusunda bilgi almak için Ticaret Bakanlığı'na (Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü) başvurabilirsiniz. Herhangi bir sebeple kağıt ortamında Uygunluk Belgesine ihtiyaç duyarsanız Ticaret Bakanlığı'nda kontrolü gerçekleştiren Ürün Denetmenleri Grup Başkanlığına yazılı olarak başvurarak Uygunluk Belgenizi kağıt ortamında alabilirsiniz.

Not: Bu sayfada yer alan metinler, görseller ve videolar, yalnızca bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup, gümrük ve dış ticaret mevzuatı hükümleri yerine geçmez.
Bu sayfada yer alan bilgilerle ilgili yasal düzenleme; 4458 sayılı Gümrük Kanunu, 95/7623 sayılı İhracat Rejimi Kararı, Türkiye ile Avrupa Topluluğu Arasında Oluşturulan Gümrük Birliği'nin Uygulanmasına İlişkin Esaslar Hakkında 2006/10895 sayılı Karar, 95/7616 sayılı İhracatta Kota ve Tarife Kontenjanı Belirlenmesi ve İdaresine İlişkin Karar ve bunlara bağlı ikincil mevzuat ile Türkiye'nin taraf olduğu tercihli ticaret anlaşmalarının eşyanın menşeine ilişkin hükümlerini ulusal mevzuata aktaran mevzuat'ta yer almaktadır.